

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 54/18

Møtedato: 31.05.2018

Dato: 14.05.2018

Arkivsaksnr: 2018/1158

Utdanningsmelding 2017

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- UU-sak 36/18: *Utdanningsmelding 2017*
https://w3.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uu-sak_36-18_utdanningsmelding_2017.pdf
- Fakultetenes utdanningsmeldinger 2017
https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/fakultetenes_utdanningsmeldinger_2017_oppdatert_0.pdf

Saken gjelder:

Styret skal i henhold til Kvalitetshandboka hvert år behandle utdanningsmeldingen. Vedlagt følger forslag til utdanningsmelding 2017.

Fakultetenes utdanningsmeldinger viser en stor bredde i måloppnåelser og utfordringer, og meldingene danner et godt grunnlag for det enkelte fakultets prioritering av tiltak og satsinger i perioden.

Blant hovedprioriteringene i 2017 har vært arbeidet med å øke gjennomføringen, herunder arbeidet med mentorordninger, rekruttering og internasjonalisering.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar utdanningsmeldingen for 2017 til orientering.

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

14.05.2018/Tove Steinsland/Christen Soleim (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Utdanningsmeldingen 2017

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
54/18

Møtedato:
31.05.2018

Arkivsaksnr:
2018/1158

Utdanningsmelding 2017

Bakgrunn

Å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet, skal være det overordnede prinsipp for utdanningene ved Universitetet i Bergen.

Status og prioriteringer 2018-2019

Med basis i det nye finansieringssystemet intensiveres fokuset på kandidatproduksjon/gjennomføring, noe som igjen betyr økt innsats for å øke hvert enkelt students studiepoengproduksjon. UiBs strategiplan legger også vekt på gjennomføring, og innen fire år skal andelen som gjennomfører bachelorprogrammene ha økt. På mastergrad skal den ha økt til 80 prosent.

Dette gjør det helt nødvendig å tiltrekke seg de mest motiverte studentene, og foreløpige analyser viser at det er en klar sammenheng mellom høy gjennomføring og gode snittkarakterer fra videregående skole på den ene siden, og høy gjennomføring og primær søkerstatus på den andre.

Gitt at UiB har åpne studier på bachelornivå og det faktum at vi stadig øker tilbudssiden, blir fakultetenes tiltak mot frafall og for økt gjennomføring helt essensielt også framover. Foreløpige analyser ved UiB indikerer at iverksatte tiltak ikke har signifikant effekt på studiepoengproduksjonen, noe som peker i retning av at tiltakene bør intensiveres og flere tiltak iverksettes. Et aktuelt tiltak vil være å bygge ut mentorordningen slik at alle studenter har tilbud om mentor, kombinert med å se på muligheter for å gjøre mentorordningen mer attraktiv for studentene å bruke. I tillegg er intensjonen bak flere av tiltakene i vår handlingsplan for kvalitet i utdanning, at disse skal ha en positiv effekt på studiepoengproduksjon og gjennomføring ved at de stimulerer studentene til aktiv læring gjennom hele semesteret.

Samtidig viser det seg at produktiviteten gjorde et hopp fra 43 studiepoeng per student til 44,6 fra 2016 til 2017. Dette må kunne betegnes som en god utvikling, og er på nivå med NTNU, som tradisjonelt har hatt større studiepoengproduksjon per student enn UiB. Økt studiepoengproduksjon per student vil derimot ikke nødvendigvis slå ut som økning i kandidatproduksjon, noe som understreker behovet for å opprettholde vedvarende fokus på rekruttering og forebygging av frafall for å styrke gjennomføring.

For å kunne tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning arbeider vi kontinuerlig med studiekvalitet. I den forbindelse må det nevnes at i 2016-2017 ble det gjennomført endringer i UH-loven, kvalitetsforskriften og studietilsynforskriften. I tillegg kom Stortingsmelding nr. 16 (16-17) Kultur for kvalitet i høyere utdanning i januar 2017. Stortingsmeldingen og forskriftsendringene legger viktige premisser for arbeidet med utdanningskvalitet framover. For å følge opp forskriftsendringer og Stortingsmeldingen, ble

UiBs handlingsplan for kvalitet i utdanning utarbeidet våren 2017. Denne ble vedtatt i Universitetsstyret i juni 2017.

"Vi lærer" lyder overskriften på innledningen i UiBs handlingsplan. Den presiserer delmål, ansvar og tidsrammer innenfor fire innsatsområder:

- UiBs studieprogram skal ha høy kvalitet, være relevante og forskningsbaserte
- Studenter og ansatte som likeverdige deltakere i læringsfellesskap
- Utdanningsledelse
- Gode system og infrastruktur

Planen er ambisiøs, og plasserer eksplisitt ansvar på alle nivå i organisasjonen, med særlig vekt på at UiB skal arbeide systematisk for å ha helhetlige studieprogram med godt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser, undervisning, læringsaktiviteter og vurderingsformer. Det er derfor viktig å fortsette med vår gjennomgang av studieplaner / studieprogram. Videre må arbeidet med å opprette meritteringsordninger videreføres slik at gode undervisere og undervisningsmiljøer anerkjennes. Per 2017 var det kun MN som hadde etablert en slik ordning.

Når det gjelder internasjonalisering, har UiBs strategiplan som mål at innen 2022 så skal minst 40 prosent av kandidatene ha et utvekslingsopphold som en del av graden sin. Ifølge Tilstandsrapporten 2016 hadde UiB høyest andel kandidater med utveksling i 2015 (28%), mens snittet for universiteter var bare 17 % i 2015. Andelen økte til 31 % i 2016 og dermed var målet om andel på minst 30 % fra forrige strategiplan oppnådd. Men i 2017 falt andelen tilbake til 27%, 13 prosentpoeng lavere enn dagens strategimål. Ubalansen mellom inn- og utreisende studenter er også større nå enn tidligere. I 2013 utgjorde utreisende studenter 44 % av totalt antall inn- og utreisende studenter. I 2017 var denne andelen redusert til 35 %.

UiB har et mål om å øke volumet og kvaliteten på lektorutdanningen som helhet. Arbeidet med dette målet videreføres i 2018. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal komme med forslag til bedre ressursutnyttelse, insentiver og strukturelle endringer som kan gi økt kvalitet og gjennomstrømming i lektorutdanningen. Arbeidsgruppen skal levere rapporten sin i første halvdel av 2018, med sikte på at foreslåtte tiltak skal vedtas og iverksettes samme år. I tillegg inngås det i 2018 en intensjonsavtale om etablering av utdannings- og forskningssamarbeid mellom Universitetet i Bergen, Hordaland fylkeskommune (HFK) og Bergen kommune (BK). Avtalen forplikter partene til et tett samarbeid, og til å sikre inngåelse av flere bindende og underliggende avtaler. Det gjelder for eksempel rammeavtale om praksisopplæring som del av praktisk-pedagogisk utdanning og 5-årig lektorutdanning, universitetsskoleavtaler og partnerskoleavtaler.

Når det gjelder EVU, gikk planperioden for handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 ut i 2017. Iflg planens 4 innsatsområder skulle UiB;

1. satse på skolen
2. satse på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet
3. tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder
4. videreutvikle etterutdanningstilbudet

Målsettingen for handlingsplanen og tilhørende tiltaksplan er i stor grad oppfylt i løpet av 2017 når det gjelder punktene 1,2 og 4 og det har i perioden vært en positiv utvikling med henhold til antall kurs, antall studenter og inntjening. Det har i 2017 vært særlig satset på digitalisering av EVU. UiB Videre arbeider sammen med andre fagmiljø innenfor UiBs nye læringslab, lokalisert i medieklyngen Media City Bergen. Det er gitt stimuleringsmidler til mange fagmiljø for utvikling av nye emner, til digitale elementer i eksisterende emner og til utvikling av rene nettbaserte emner. Fagmiljø har også blitt tildelt enkelt opptaksutstyr for å kunne jobbe med digitalisering på egen hånd, med hjelp, støtte og rådgivning fra UiB Videre

og Læringslab. Dette bidrar effektivt til utvikling og styrking av EVU-porteføljen. I 2017 har det derimot ikke lyktes å arbeide med å utvikle porteføljen til i enda større grad å kunne tilby EVU innen UiBs strategiske satsningsområder (punkt 3) og innenfor de ulike klyngesatsingene til UiB. Denne prioriteringen videreføres derfor til ny planperiode. Ny handlingsplan for etter- og videreutdanning for UiB for 2018-2022 behandles i Universitetsstyret i februar 2018.

Denne planen skal legge føringer for det videre arbeidet med EVU.

Planlagte opprettelser av studieprogram i 2019

- Integreert masterprogram i Philosophy, Politics and Economics
- Masterprogram i helse og samfunn
- Integreert lektorutdanning innen sosiologi
- «PPU i utøvende musikk/kunst og design» (navnet er ikke klart)

Planlagte nedleggelse av studieprogram i 2019

- Masterprogram i helsevitenskap
- PPU i utøvende musikk
- PPU i kunst og design

Endringer i programtilbudet kan innebære etablering av reelt nye utdanninger, eller være tekniske omlegginger av studieretninger til studieprogram eller omvendt, som ikke innebærer reelle endringer i studietilbudet.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Utdanningsmeldingen ble behandlet i møte i Utdanningsutvalget 9. mai og skal sluttbehandles i universitetsstyret. Utdanningsmeldingen er et viktig dokument for å få fram arbeid med og satsninger på studiekvalitet ved fakultetene. Det blir økt fokus på studiekvalitet framover.

Både revidert studietilsynsforskrift, stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning og målparameterne i Utviklingsavtalen krever det. UiBs handlingsplan for kvalitet i utdanning inneholder en rekke konkrete tiltak som har til hensikt å øke utdanningskvaliteten. I det pågående arbeidet med å revidere UiBs kvalitetssystem for utdanningene, har videre det kontinuerlige kvalitetsarbeidet ved instituttene et stort fokus.

I tillegg har UiB økt opptaket, noe som igjen krever at utdanningskvaliteten styrkes, og arbeidet for å øke gjennomføringen, og tilhørende kandidatproduksjonen, intensiveres.

Å lykkes på disse områdene er også helt avgjørende for UiBs økonomi framover.

14.05.2018/Tove Steinsland/Christen Soleim (avd.dir)

Utdanningsmelding 2017

Innholdsfortegnelse

Oppsummering	2
Innledning.....	2
Fakultetenes utdanningsmeldinger	3
Oppfølging av prioriteringer omtalt i Utdanningsmeldingen 2016	3
Gjennomføring	3
Rekruttering	5
Mentorordning.....	7
Internasjonalisering	8
Etter- og videreutdanning	10
Digitalisering.....	11
Studiebarometeret.....	12
Fakultetenes innspill til fokusområder for Utdanningsmeldingen	16
Tilrettelegging for praksis i studiene	16
Programevalueringer og revisjonsarbeidet i studieprogrammene.....	17
Fakultetenes oppfølging av Handlingsplan for EVU.....	18
Fakultetenes oppfølging av Handlingsplan for utdanningskvalitet.....	20
Opprettelse og nedleggelse av studieprogram.....	23
Insentivmidler for kvalitet og gjennomføring i studiene.....	24
Ugleprisen	24
Læringsmiljøet og arbeidet i læringsmiljøutvalget	25
Oppsummering og prioriteringer 2018-2019	26

Oppsummering

Å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet, skal være det overordnede prinsippet for utdanningene ved Universitetet i Bergen. Fakultetenes utdanningsmeldinger tegner et bilde av stor variasjon i utfordringer, og et høyt aktivitetsnivå i utviklingen av studietilbudene.

En samlet vurdering av styringsparameterne, innspillene i fakultetenes utdanningsmeldinger og universitetets nye strategiplan tilsier at følgende punkter vil ha særlig oppmerksomhet i perioden framover:

- Gjennomgang av studieplaner / studieprogram
- Gjennomføring i studiene
- Meritteringsordninger
- Mentorordninger
- Arbeid for økning i utreisende utvekslingsstudenter
- Etter- og videreutdanning (organisering, digitalisering og økt aktivitet)
- Lektorutdanningen (organisering, rekruttering og gjennomføring)

Følgende studier er planlagt opprettet i 2019

- Integrrert masterprogram i Philosophy, Politics and Economics
- Masterprogram i helse og samfunn
- Integrrert lektorutdanning innen sosiologi
- «PPU i utøvende musikk/kunst og design» (navnet er ikke klart)

Følgende studier er planlagt nedlagt i 2019

- Masterprogram i helsevitenskap
- PPU i utøvende musikk
- PPU i kunst og design

Endringer i programtilbudet kan innebære etablering av reelt nye utdanninger, eller være tekniske omlegginger av studieretninger til studieprogram eller omvendt, som ikke innebærer reelle endringer i studietilbudet.

Innledning

Utdanningsmeldingen utfyller fremstillingen i Årsrapport 2017, som er universitetets årlige rapport til Kunnskapsdepartementet. I tillegg lages det egne meldinger og årsrapporter for internasjonalisering og læringsmiljø. Årsrapporten er strukturert rundt universitetets fastsatte styringsparametere og handlingsplaner, mens utdanningsmeldingen skal gi en helhetlig fremstilling av utdanningsvirksomheten, en overordnet vurdering av kvaliteten i studietilbudet ved institusjonen, og oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger basert på innspill fra instituttene og fakultetene.

Fakultetenes utdanningsmeldinger skal fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for påfølgende periode presenteres i henhold til de resultater som er oppnådd. Fakultetene har hatt frist til 16. april for ferdigstilling av utdanningsmeldingene.

Utdanningsmeldingen er delt i to. Første del drøfter fakultetenes arbeid i 2017, samt tiltak og prosesser i regi av rektoratet, utdanningsutvalget og Studieadministrativ avdeling (SA). Andre del

angir prioriteringer og behov for videre oppfølging og tiltak ut fra forholdene identifisert i Årsrapporten og universitetets utdanningsmelding.

Fakultetenes utdanningsmeldinger

Fakultetene har blitt forelagt følgende bestilling for utdanningsmeldingen:

Utdanningskvalitet. Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret og Underviserundersøkelsen. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2017 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene. Vi ber også om informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

Portefølje og dimensjonering. Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak.

Tilrettelegging for praksis i studiene.

Oppfølging av handlingsplaner. Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 og prioriterte tiltak for 2018 som oppfølging av Handlingsplan for utdanningskvalitet.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i Utdanningsmeldingen 2016

Gjennomføring

En rapport om studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon og frafall ble lagt fram for Universitetsstyret november 2015 i styresak 124/15. Rapporten var en oppfølging av et etatsstyringsmøte hvor det ble påpekt at UiBs studiepoengproduksjon var mangelfull sett i forhold til økningen i antallet tildelte studieplasser de siste 7 år. I styresak 124/15 ble også fakultetenes tiltak for å øke studiepoengproduksjonen og redusere frafallet oppsummert. Saken ble fulgt opp av styresak 125/16, som rapporterte at fakultetenes tiltak tilsynelatende hadde hatt en positiv effekt på gjennomføringen.

Styresak 144/17 fulgte opp disse sakene, og konkluderte som følger;

- De nyeste kullene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det psykologiske fakultet på bachelornivå er relativt sett ganske produktive (studiepoengproduksjon per student) sammenlignet med tidligere kull. Dette kan ha sammenheng med at arbeidet med å integrere studenter og få dem til å lykkes har båret frukter ved førstnevnte, mens sistnevntes endringer i både portefølje og studieprogrammer kan ha gitt bedret produktivitet.
- Det nyeste kullet på profesjonsstudier ved Det psykologiske fakultet er mindre produktiv enn tidligere kull, noe som kan skyldes at studenter som tidligere måtte gjennom årstudiet var bedre rustet til hverdagen som profesjonsstudenter enn de som kommer direkte fra videregående skole.
- Hele en av fem av de institusjonsfravalte på bachelornivå har betydelig studiepoengproduksjon i første studieår.

Frafallet er høyt på bachelornivå, og endrer seg relativt lite mellom årskullene. Dette er tidligere påpekt av oss, og sektoren som helhet, ved flere anledninger. Spørsmålet om hva studentene gjør etter å ha falt fra derimot, er langt mer interessant. Og i den forbindelse bestilte UiB en rapport fra analyseselskapet ideas2evidence som viser mobiliteten/frafallet mellom/fra institusjonene. ideas2evidence tar utgangspunkt i det nasjonale bachelorkullet fra høsten 2010, og følger dem 11 semester fram i tid. Av disse så var 1500 studenter ved UiB.

Tabell 1 Hendelsesforløpet til studenter ved henholdsvis hele sektoren, BOTT-universiteter, høyskoler og UiB. Andeler av størrelsene på de respektive bachelorkullene fra høsten 2010. Tall hentet fra ideas2evidence-rapport 4:2017.

Utfall	Sektoren totalt (%)	BOTT-universiteter (%)	Høyskole privat (%)	Høyskole offentlig (%)	UiB (%)
Grad - opprinnelig lærested	57,4	48,0	41,9	65,9	52,3
Grad - nytt lærested	6,2	10,6	4,3	5	10,9
Fortsatt student opprinnelig lærested	5,1	9	4,8	3,2	8,7
Fortsatt student ved nytt lærested	7,5	10,7	9,1	5,9	10,3
Sektorfracfalt - opprinnelig lærested	19,8	16,8	35,0	16,6	12,3
Sektorfracfalt - nytt lærested	4,0	4,9	4,8	3,4	5,4
Totalt	100	100	100	100	100
Institusjonsfracfall	17,7	26,2	18,2	14,3	26,6
Sektorfracfall	23,8	21,7	39,8	20	17,7

Deres funn kan oppsummeres som følger;

- 52 % av våre studenter fullførte grad ved UiB
- 11 % av våre studenter som startet på bachelorstudier i 2010 fullførte en grad ved en annen institusjon.
- Den gjennomsnittlige studiepoengproduksjonen før bytte av institusjon var 42 studiepoeng, noe som tilsvarer ett studieår.
- Ytterligere 10 % var fortsatt studenter ved nytt lærested anno 2017.
- Det «reelle» frafallet eller sektorfracfallet¹ for våre studenter er derfor 18%
- Det «reelle» institusjonsfracfallet² fra UiB er derfor 27 %

Etter universitetsdirektørens oppfatning må fakultetene lære av Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det psykologiske fakultet for å innfri departementets målsettinger. I tillegg må institusjonen arbeide for å beholde sine produktive studenter slik at disse ikke bytter institusjon og fullfører grad der.

Fakultetene har hatt ulike tiltak for å redusere frafall og bedre gjennomføring;

- Tiltak for å knytte førsteårsstudentene tettere sammen ved Det juridiske fakultet
- Kollokviégrupper ved Det medisinske fakultet
- Introduksjon av studentaktive og mer varierte undervisningsformer, studentdrevne orakeltjenester i innredete bachelorrom, og fokus på mottak ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- Fokus på økt kvalitet i nye og reviderte studieprogram ved Det psykologiske fakultet

¹ Sektorfracfall er definert som summen av sektorfracfallet ved opprinnelig lærested og sektorfracfallet ved nytt lærested.

² Institusjonsfracfall er her definert som summen av sektorfracfallet ved nytt lærersted, antallet studenter som fortsatt er student ved nytt lærersted, og studenter som oppnår grad ved nytt lærersted. Studenter som faller i fra sektoren ved sin opprinnelige institusjon utelates her.

- Fagnær introduksjon til studieprogrammene, utbedring av fagmiljøenes ex.fac'er, tettere og bedre samarbeid mellom fagutvalgene og studentorganisasjonene, flere seminarer, mer obligatorisk seminarundervisning, tettere oppfølging av seminarlederne, opplæring i akademisk skriving i første semester, og studentnær oppfølging ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Rekruttering

I 2017 sluttet UiB med messedeltakelse og trykte kataloger, og har i større grad brukt digitale kanaler i rekrutteringsarbeidet (Facebook, Google, YouTube, innholdsmarkedsføring på bt.no). For å lykkes med denne overgangen, ble data om målgruppen brukt ved planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak. (Data vil i denne sammenhengen si f.eks. søkehistorikk, data fra nettsted og Samordna opptak).

Ved å bruke digitale kanaler ser vi at vi når ut til langt flere personer i målgruppen enn det vi gjør ved deltaking på messer og utdeling av katalog. Å bruke data gjør dessuten at vi blir langt mer treffsikker med informasjonen vi sender ut, og at informasjonen i større grad svarer på de spørsmålene målgruppen har om høyere utdanning. Treffsikker i denne sammenhengen vil si at vi ser hva type annonsering målgruppen viser interesse for. Vi når også hele landet med digital markedsføring, noe som viser at vi har økning i antallet søkere i alle fylker utenom Finnmark.

I 2017 gjennomførte UiB Åpen dag. Her hadde vi rekordoppslutning på over 1000 påmeldte elever fra videregående skole. I tillegg til dette reiste vi på turné til skoler i alle fylker i Norge, utenom Nordland, sammen med de andre universitetene.

Tabell 2 Primærsøkere (Samordna Opptak) per studieplass

Lærested	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTNU	2,3	2,3	2,3	2,4	2,5	2,5
UiB	2,1	2,3	2,2	2,3	2,5	2,6
UIO	3	2,9	2,8	3	2,9	3

Tabell 2 viser at ved grunnstudiene har Universitetet i Bergen de siste årene økt antallet primærsøkere per studieplass fra 2,1 i 2012 til 2,6 i 2017. Dette er en betydelig økning sammenlignet med sammenlignbare studiesteder. Dette tyder på at omlegging til digital markedsføring kan gi økte søkertall.

Tabell 3 Utviklingen i søkertall på UiB pr fakultet, primærsøkere per studieplass (NOM)

Fakultet	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Det humanistiske fakultet	1,5	1,6	1,4	1,5	1,5	1,8
Det juridiske fakultet	4,2	4,2	4,1	4,3	4,2	4,5
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	1,6	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8
Det medisinsk(-odontologiske) fakultet	3,4	3,5	3,3	3,5	3,6	4,3
Det psykologiske fakultet	2,1	2,7	2,7	3,0	4,4	3,8
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	1,9	2,1	1,9	2,1	2,0	2,2
Fakultet for kunst, musikk og design	3,5	3,8	3,0	3,7	3,8	3,4
Totalt UiB	2,1	2,3	2,2	2,3	2,5	2,6

Tabell 3 viser en økning i antall søkere per studieplass på stort sett alle fakultet. Vi ser at økningen er størst på de profesjonsrettede fakultetene. I 2017 ser vi dessuten en økning på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Dette har sammenheng med at våre nye sivilingeniørutdanninger holder til på dette fakultet, og at tilbudet ble svært godt mottatt i søkermassen.

I 2017 opprettet UiB tre nye bachelorprogram med base i den nye medieklyngen, Media City Bergen (MCB). Det var 123 søkere som hadde medie- og interaksjonsdesign som førstevalg, 141 søkere til journalistikk og 185 søkere til TV-produksjon. Alle de nye studieprogrammene hadde mellom 8,4 og 6,2 primærsøkere per studieplass.

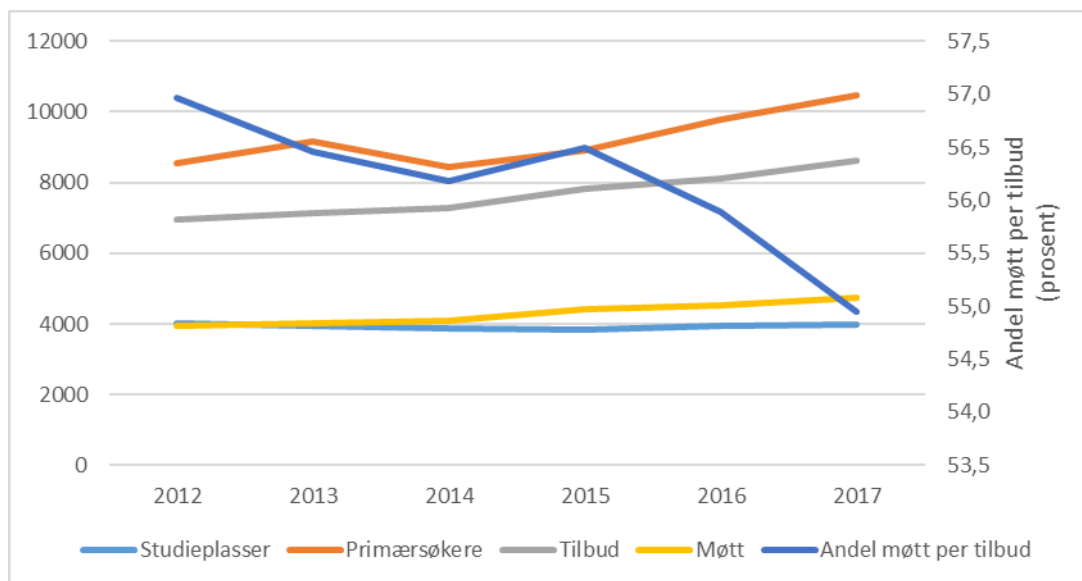
Sosiale medier ble benyttet for å profilere studieprogrammene på MCB. Blant annet ble det laget en egen rekrutteringsfilm, som ble lagt ut i sosiale medier.

Sivilingeniørprogrammene ble også annonsert i sosiale medier. Felles for både de nye studieprogrammene på MCB og sivilingeniørgradene var at studentambassadørene, som drar på skolebesøk, fikk spesiell opplæring i promotering av nettopp disse studieretningene.

Tabell 4 Utviklingen i søkertall til sivilingeniørstudier, primærsøkere per studieplass (Samordna Opptak)

Lærested	Utdanningsområde + type	2012-slutt	2013-slutt	2014-slutt	2015-slutt	2016-slutt	2017-slutt
		Førstevalg pr plasser					
NTNU	TEKNO - SIVING	2.3	2.5	2.6	2.5	2.3	2.2
UIB	TEKNO - SIVING					2,5	3,3

Samtidig som primærsøkere per studieplass har økt, viser andelen møtte studenter per tilbud en nedadgående utvikling. Denne andelen har sunket fra 2006 til 2011. I perioden 2011 – 2015 flatet andelen ut før andelen falt videre i 2016 og 2017.

Figur 1 Antall primærøkere, tilbudte studieplasser, oppmøtte studenter, studieplasser, og andelen møtt per tilbudte studieplasser. Tall fra Samordna Opptak/FS.

Tabell 5 Antall primærøkere, tilbudte studieplasser, oppmøtte studenter, studieplasser, andelen møtt per tilbudte studieplasser, og andelen primærøkere per studieplass. Samordna Opptak.

År	Studieplasser (antall)	Primærøkere (antall)	Tilbud (antall)	Møtt (antall)	Andel møtt per tilbud (prosent)
2012	4000	8560	6953	3961	57,0
2013	3930	9171	7117	4018	56,5
2014	3860	8450	7283	4092	56,2
2015	3826	8918	7828	4422	56,5
2016	3951	9774	8123	4540	55,9
2017	3973	10450	8612	4732	54,9

Mentorordning

Det eksisterer forskjellige former for mentorordninger ved UiB. Disse har varierende format og grad av implementering ved de enkelte fakultetene. Ved det samfunnsvitenskapelige fakultet har det blitt prøvd ut ulike former for mentorordninger. Noen institutter har hatt masterstudenter som har fungert som mentorer, mens andre har ansatt seminarledere som også har fungert som mentorer. Ved ett institutt har de hatt ordning med kullansvarlig(e) fra lærerstaben som har ivarettat mentorrollen på masterstudiet.

Mentorordningen for medisinstudiet videreføres, men strukturen og organiseringen vil bli lagt om. Ordningen forkortes fra 2019 til to år, studiets 4. og 5. studieår, for å kunne gi mentorer bedre pedagogisk og administrativ oppfølging. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har erfaring med ordninger fra tidligere, og vil benytte erfaringen til å implementere en ordning ved alle institutter.

Ved Det humanistiske fakultet er det etablert mentorordninger ved noen av instituttene. Ved

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE) er det videreført en ordning der masterstudenter fungerer som mentorer for nye studenter. Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (FoF) har en velfungerende mentorordning med faglige ansatte. Det juridiske fakultet har viderekommende studenter (arbeidsgruppeledere) som underviser studentgrupper på 1. og 2. studieår gjennom et helt studieår. I tillegg til å lede faglige diskusjoner knyttet til konkrete oppgaver (problembasert læring) og kommentere studentbesvarelser, har de også veiledningstimer med hver student i sin gruppe. Det juridiske fakultet fikk videre innvilget utviklingsmidler fra Norgesuniversitetet til prosjektet Bedre språk, bedre jurister, med virkning fra 2017. I dette prosjektet skal førsteårsstudentene på masterprogrammet i rettsvitenskap tidlig i høstsemesteret (samtidig som undervisning i forprøvene pågår) starte opp arbeidet i arbeidsgruppene og få enda mer målrettet innføring i skriving av juridiske tekster. Arbeidsgruppelederne får mer opplæring slik at de kan støtte de nye studentene enda bedre i dette arbeidet.

Ved Det psykologiske fakultet har studentene på profesjonsstudiet i psykologi hatt en egen ordning siden 2016, denne er videreført i 2017 og evaluert. Fakultetet tilbød to nye valgemner for års-/bachelorstudenter i 2017

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) har høy lærertetthet og all undervisning skjer i små grupper med mye oppfølging en til en. Undervisningsformene ved KMD, ved alle tre instituttene, har undervisning som i stor grad oppfyller de kriteriene som kjennetegner de ulike mentorordningene. I tillegg er det slik at alle studenter ved Institutt for kunst og Institutt for design, har en ordning der de fra første år bachelor til siste år master, har egen hovedveileder. Hovedveileder på BA-nivå starter semesteret med samtale med hver enkelt student. Fra andre år har alle studenter individuell utdanningsplan, som blir diskutert med hovedveileder som også er den som signerer og godkjenner planen.

Internasjonalisering

Handlingsplanen for internasjonalisering angir innsatsområder for perioden 2016 -2022. Både fakultet og sentraladministrative avdelinger har fått ansvarsområder i handlingsplanen.

Det overordnende formålet med internasjonalisering er at UiB skal være en solid aktør i den globale kunnskapsutviklingen. Planen følger målet om å styrke relasjoner med BRIKS-landene, samt Canada, Japan og USA.

Internasjonalt senter ble åpnet i august 2017 og er lokalisert til Studentsenteret ved UiB, noe som gir senteret en sentral plassering på Campus. Internasjonalt senter er et kompetansesenter og skal være en pådriver for internasjonalt samarbeid ved UiB og legge til rette for økt internasjonal mobilitet av studenter og ansatte. Det er utarbeidet en egen nettportal for senteret med informasjon for de ulike målgruppene.

Handlingsplanen for internasjonalisering i perioden 2016 – 2022 setter en rekke ambisiøse mål. Andelen kandidater som har reist på utveksling skal økes fra dagens 30 prosent til 40 prosent. For å nå dette målet må det sikres at alle studieprogram har en definert mulighet for utvekslingsopphold på minimum 3 måneder. En slik tilrettelegging ble vektlagt i forbindelse med revideringen av studieprogrammene ved UiB, som ble gjennomført i 2017.

I løpet av 2017 har vi slutført pilotprosjekt for internasjonal rekruttering på masternivå. Dette arbeidet har utgangspunkt i strategien til UiB, der det blir slått fast at vi særlig skal tiltrekke oss de beste internasjonale studentene som ønsker å ta hele mastergraden ved UiB. Målet er kvantifisert

ved at vi innen 2020 skal ha økt antallet innreisende studenter med 20 prosent fra 2015-nivået. Arbeidet i 2017 fokuserte i stor grad på å bli kjent med målgruppen og prøve ut ulike tiltak for digital rekruttering. Resultatet av dette var at 2264 søkte innen fristen, mot 1154 på tilsvarende tidspunkt i 2016. Fakultetene melder også om at kvaliteten på søkerne har økt. I løpet av 2018 skal vi fortsette å systematisere arbeidet med internasjonal rekruttering med bakgrunn i pilotprosjektet.

Søkertall for det internasjonale gradsopptaket (INTGRAD)

	2016 - høst	2017 - høst	2018 - høst
Antall søkere	1154	2264	2272
Antall tilbud	112	209	
Antall Ja-svar	47	116	
Antall møtt	34	67	

Det er etablert en Arbeidsgruppe for flyktninger ved UiB med representanter fra Studieadministrativ avdeling, Forskningsadministrativ avdeling, HR avdelingen, Norskursene ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier og Studentparlamentet. Gruppen møtes jevnlig for å diskutere aktuelle saker og legge til rette for oppfølging av initiativ ved UiB.

Høsten 2017 startet UiB opp trinn 2-kurs i norsk for flyktninger og innvandrere. Målet er å få flere til å gjennomføre trinn 3 og kvalifisere for utdanning og arbeid. Vi samarbeider med voksenopplæringen om en løsning der de som har utbytte av det kan tilbys norskkurs hos oss fremfor å følge hele løpet der.

Ubalanse mellom antall utreisende og innreisende studenter

Det var nedgang i antall utreisende studenter i perioden 2013 til 2015, men i 2016 gikk antall utreisende opp før antallet gikk ned igjen i 2017. Antall innreisende studenter har økt i perioden 2015 til 2017.

Ubalansen mellom inn- og utreisende er en utfordring, og det har ikke lyktes å få balanse i dette forholdet i 2017 heller.

Andelen kandidater med utenlandsopphold i 2017 er på 27 %, noe som er lavere enn UiB sin gamle målsetning på 30 %. Andelen var 30,6 % i 2016.

Tabell 6 Antall innreisende og utreisende studenter

2013		2014		2015		2016		2017	
Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende	Inn-reisende	Ut-reisende
958	758	931	684	1063	649	1188	741	1236	653
Utvexling totalt		Utvexling totalt		Utvexling totalt		Utvexling totalt		Utvexling totalt	
1716		1615		1712		1929		1889	
Inn/Ut		Inn/Ut		Inn/Ut		Inn/Ut		Inn/Ut	
1,3		1,4		1,6		1,6		1,9	
Andel utreisende		Andel utreisende		Andel utreisende		Andel utreisende		Andel utreisende	
44 %		42 %		38 %		38 %		35 %	

Etter- og videreutdanning

Planperioden for handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 gikk ut i 2017. Iflg planens 4 innsatsområder skulle UiB

1. satse på skolen
2. satse på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet
3. tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder
4. videreutvikle etterutdanningstilbudet

Målsettingen for handlingsplanen og tilhørende tiltaksplan er i stor grad oppfylt i løpet av 2017 når det gjelder punktene 1, 2 og 4, og det har i perioden vært en positiv utvikling med hensyn til antall kurs, antall studenter og inntjening.

Arbeidet med å utvikle tettere kontakt med skoleeiere på fylkes- og kommunenivå er videreført og ytterligere konsolidert i 2017. På oppdrag fra Hordaland fylkeskommune er det gjennomført etterutdanning av lærere i norsk som andrespråk også i 2017. I samarbeid med Bergen kommune er det gjennomført skolebasert kompetanseutvikling gjennom det statlige programmet Ungdomstrinn i Utvikling (UiU). Det er også gjort et grunnarbeid i forhold til det nye statlige programmet "Desentralisert kompetanseutvikling i skolen", som i praksis kommer ordentlig i gang i 2018. UiB skal i første omgang samarbeide med 2 kompetanseregioner; Bergen og Ytre Midthordland.

UiB har samarbeidet med Bergen kommune om etterutdanningstilbud rettet mot kommunalt ansatte som jobber med flyktninger. Dette tilbudet er nå igangsatt.

UiB deltar fortsatt aktivt i kompetanseutvikling initiert av Kunnskapsdepartementet og etter mottatt støtte fra Kompetanse Norge er det nå utarbeidet et nettbasert videreutdanningstilbud i norsk som andrespråk for lærere i voksenopplæringen.

UiB deltar også aktivt i de sentrale programmene innen strategien Kompetanse for kvalitet i regi av Utdanningsdirektoratet og har hatt en økning i antall studenter til alle tilbud i naturfag, matematikk og norsk. I 2017 ble det også igangsatt et nytt nettbasert tilbud i spansk.

Videre er det utviklet og igangsatt et nytt rent nettbasert tilbud i arabisk, ved hjelp av utviklingsmidler mottatt fra Norgesuniversitetet (NUV). Tre andre prosjekt er også støttet av NUV og igangsatt innenfor områdene Digital vurdering, Aktiv læring og Digitale læringsformer for arbeidslivet. Nye videreutdanningstilbud i flerkulturell forståelse og kommunikasjon, og innen kommunikasjon av forskning, kultur og forvaltning ble ferdig utviklet høsten 2017 og igangsettes januar 2018.

Det har i 2017 vært særlig satset på digitalisering av EVU. UiB Videre arbeider sammen med andre fagmiljø innenfor UiBs nye Læringslab, lokalisert i medieklyngen Media City Bergen.

Mange fagmiljø har fått tildelt stimuleringsmidler for utvikling av nye kurs, til utvikling av digitale elementer i eksisterende kurs og til utvikling av rene nettkurs. Fagmiljø har også blitt tildelt enkelt opptaksutstyr for å kunne jobbe med digitalisering på egen hånd, med hjelp, støtte og rådgivning fra UiB Videre og Læringslab. Dette bidrar effektivt til utvikling og styrking av EVU-porteføljen.

Råd for samarbeid med arbeidslivet har ved UiB arbeidet frem en Handlingsplan for samarbeid med arbeidslivet hvor også EVU er et av innsatsområdene.

I 2017 har det ikke lyktes å arbeide med å utvikle porteføljen til i enda større grad å kunne tilby EVU innen UiBs strategiske satsningsområder og innenfor de ulike klynge-satsingene til UiB. Denne satsingen videreføres derfor til ny planperiode. Ny handlingsplan for etter- og videreutdanning for UiB for 2018-2022 ble vedtatt Universitetsstyret i februar 2018.

Digitalisering

Store deler av det universitetspedagogiske tilbudet har i 2017 vært knyttet til bruk av digitale verktøy i undervisning og læring. Utviklingsarbeidet er koblet til DigUiB-programmet, aktualisert gjennom utvidet bruk av den nye læringsplattformen Mitt UiB, som i 2016 ble tatt i bruk av alle studenter og ansatte ved institusjonen.

I august åpnet UiBs nye Lærings- og formidlingslab i Media City Bergen. Dette nye klynge-samarbeidet knytter sammen ressurspersoner med ulik bakgrunn og kompetanse som sammen skal arbeide for å utvikle digitale læringsressurser og audiovisuelle produksjoner for undervisning og formidling i samarbeid med fagmiljøene. I laben jobber medieprodusenter ved Kommunikasjonsavdelingen sammen kolleger med ansvar for læringsstøtte og videreutdanning ved Studieadministrativ avdeling. Med på laget er også Program for universitetspedagogikk og IT-avdelingen.

Program for universitetspedagogikk tilbyr en rekke påbyggingsmoduler som handler om digitale verktøy i undervisning og vurdering. I tillegg har Studieadministrativ avdeling i løpet av 2017 arrangert seks miniseminarer under vignetten *Fra prat til praksis*, som har tatt opp sentrale problemstillinger knyttet til bruk av Mitt UiB i undervisning. Fra og med høsten 2017 finner både UPED-kursene og *Fra prat til praksis*-seminarene sted i lokalene til Lærings- og formidlingslaben i MCB.

UiBs årlige, interne studiekvalitetsseminar i desember handlet om god bruk av Mitt UiB og aktuelle tredjepartsverktøy i undervisningen. Her ble blant annet UiBs nyutviklede oppgaveseminarverktøy presentert. Oppgaveseminarverktøyet er utviklet i Office365 og støtter en viktig funksjonalitet som utnytter det digitale mediets interaktive fordel, muligheten for å lese og kommentere alle oppgaver innen en seminargruppe. Denne funksjonaliteten er uvurderlig for mange av UiBs fagmiljø, men finnes ikke per i dag i Mitt UiB/Canvas.

Med støtte fra Norgesuniversitet, startet prosjektet Teaching and learning in the digital age (TALIDA) ved Program for universitetspedagogikk i januar 2017. Prosjektet har rekruttert 33 emneansvarlige fra hele UiB som skal redesigne mer enn 20 emner for å få bedre sammenheng mellom læringsutbytte-beskrivelser, og arbeids- og vurderingsformer. Deltakerne tar i bruk nye digitale verktøy for å tilpasse undervisning til læringsutbytte, og prosjektet tar mål av seg å evaluere i hvilken grad endringer i emnedesign fører til økt læring.

Studiebarometeret

Tabell 7 Studenters gjennomsnittlige tidsbruk på egenstudier og organisert læring. Tall fra studiebarometeret 2017

Fakultet	Egenstudier 2017 (timer)	Gj.snitt Organisert læring ved UiB 2017	Tidsbruk totalt 2017	Endring tidsbruk totalt (2016-2017)
Det humanistiske fakultet	19,9	9,6	29,5	0,3
Det juridiske fakultet	29,7	7,6	37,3	-3,5
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	21,7	13,5	35,2	-1,9
Det medisinske fakultet	21,3	21,5	42,8	-0,4
Det psykologiske fakultet	20,7	11,7	32,4	-0,9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	21	8,6	29,6	0,8
Fakultet for kunst, musikk og design	29,7	15,5	45,2	
UiB	22,8	12,2	35,1	-0,4

Ifølge studiebarometeret brukte studentene ved UiB i gjennomsnitt 22,8 ukentlige timer på egenstudier og totalt 35,1 timer faglig arbeid i 2017. KMD ble nyopprettet i starten av 2017 og har her startet på et tilsvarende høyt nivå som ved Det juridiske fakultet med 29,7 timer egenstudier. For sistnevnte var dette en nedgang på over 2,5 timer i uken fra 2016. Tabell 7 viser en økning i total tidsbruk ved Det humanistiske fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet på henholdsvis 0,3 og 0,8 timer i uken siden 2016.

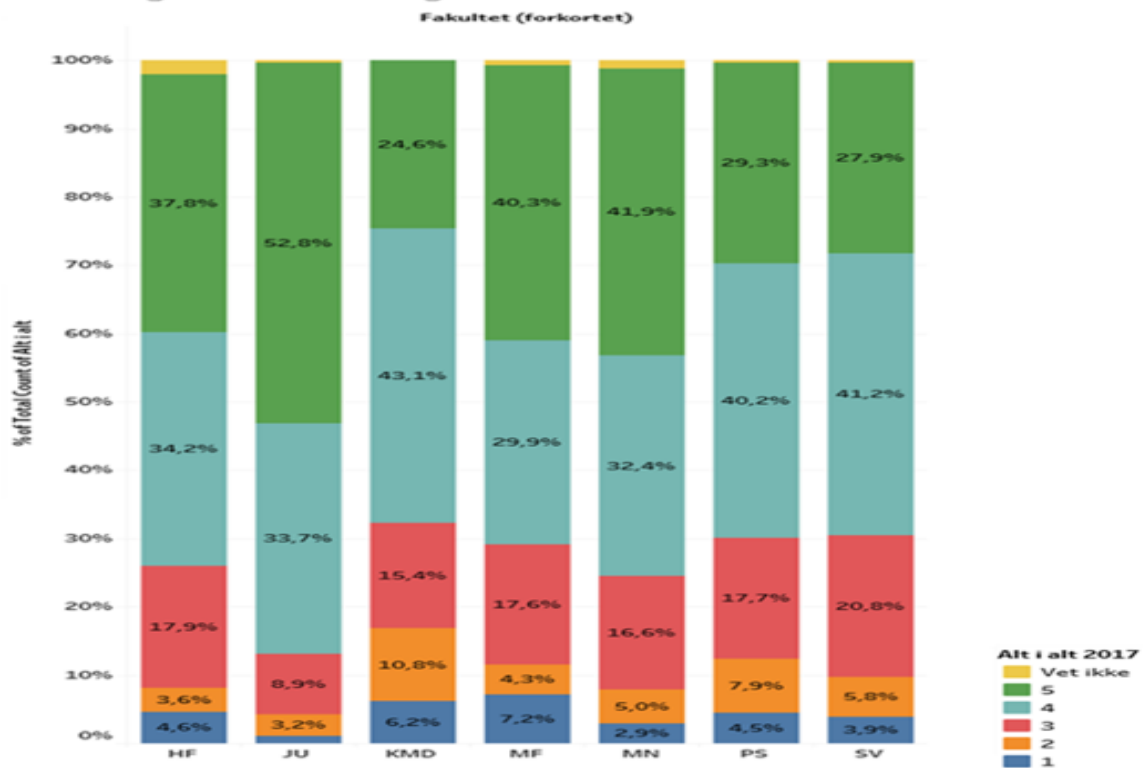
Gjennomsnittsskår på skala fra 1-5 (5 høyest) på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten ved UiB er 4.0. Dette er marginalt lavere enn fjorårets nivå, og vi ser fra Tabell 8 at KMD har den laveste skåren. Vi ser òg at det ikke er store endringer ved de resterende fakultetene fra 2016 til 2017.

Tabell 8 Studentenes oppfattelse av studiekvaliteten «alt i alt». 1 er lavest skår, 5 høyest. Studiebarometeret 2017

Fakultet	Alt i alt 2017 (snitt)	Endring på fakultetsnivå (2017-2016) (snitt)	Avvik fra Institusjonsnivå 2017 (snitt)
Det humanistiske fakultet	4,0	0,1	0,0
Det juridiske fakultet	4,3	0,0	0,3
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	4,1	0,0	0,1
Det medisinske fakultet	3,9	-0,2	-0,1
Det psykologiske fakultet	3,8	-0,1	-0,2
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	3,8	-0,1	-0,2
Fakultet for kunst, musikk og design	3,7		-0,3
UiB	4,0	0,0	0,0

Figur 2 viser fordelingen av skåren som studentene har satt på studiekvaliteten «alt i alt». JUS har som tidligere en svært stor andel (86.5%) av studenter som har gitt skår 4 eller 5. Ved KMD, SV og PSYK er tilsvarende andel under 70%. Ser vi på den andre enden av skalaen, så har mer enn 10% av studentene som svarte gitt skår 1 eller 2 ved KMD, MF (MED) og PSYK, ved KMD er andelen på hele 17%.

Alt i alt grafisk fordeling

Figur 2 Studentenes oppfattelse av studiekvaliteten «alt i alt». 1 er lavest skår, 5 høyest. Studiebarometeret 2017

viser gjennomsnittet av skåren studentene har gitt på de ulike indeksene (områdene) gitt i undersøkelsen fra Studiebarometeret. Som tidligere er skåren høyest på spørsmål om studentene går på studieprogrammet de helst vil gå på; her er snittskåren ved UiB på 4.4. Som i fjor har spørsmål

Figur 3 Gjennomsnitt av skår på hovedområder/indeks og overordnet tilfredshet med studieprogrammet ved

	HF	JU	KMD	MF	MN	PS	SV	Grand Total
Indeks eget engasjement	3,6	4,0	3,9	3,8	3,4	3,7	3,5	3,7
Indeks eksamen	4,1	4,1	3,8	3,5	4,0	3,8	4,0	3,9
Indeks faglig-sosial læringsmiljø	3,7	3,6	3,7	3,8	3,8	3,5	3,6	3,7
Indeks forventer fra faglige ansatte	3,8	4,0	3,8	3,6	3,5	3,3	3,4	3,6
Indeks fysisk læringsmiljø	3,7	3,8	3,0	3,7	3,6	3,5	3,5	3,6
Indeks inspirasjon	4,0	4,2	3,8	3,9	4,0	3,9	3,8	4,0
Indeks læringsmiljø	3,7	3,7	3,3	3,8	3,7	3,5	3,5	3,6
Indeks medvirkning	3,2	2,9	3,1	3,0	3,3	3,0	3,0	3,0
Indeks organisering	3,4	3,9	2,7	3,1	3,5	3,1	3,5	3,4
Indeks praksis	2,8		3,8	3,3	3,1	3,3		3,2
Indeks relevans	3,6	4,4	3,6	4,3	3,9	4,0	3,4	3,9
Indeks undervisning og veiledning	3,7	3,6	3,7	3,0	3,5	3,2	3,4	3,4
Jeg er, alt i alt, tilfreds med studieprogrammet jeg går på	4,0	4,3	3,7	3,9	4,1	3,8	3,8	4,0
Jeg går på det studieprogrammet jeg helst vil gå på	4,4	4,6	4,8	4,6	4,4	4,4	4,0	4,4

fakultetene og samlet ved UiB. Studiebarometeret 2017.

under indeksen Medvirkning resulterte i den laveste gjennomsnittsskåren, på 3.0, en nedgang på 0.3. Nye indekser er inkludert i Studiebarometeret, og av disse gir Inspirasjon høyest snittskår på 4.0. Indeksene Praksis og Organisering gir laveste snittskår på henholdsvis 3.2 og 3.

Fakultetenes oppfølging av Studiebarometeret

KMD vil gripe tak i følgende hovedpunkter for videre oppfølging:

1. Studentenes opplevelse av medvirkning
2. Organisering av studieprogrammene
3. Læringsmiljø

Dialogmøtene med studentene viser at misnøye i vesentlig grad har rot i dårlig informasjonsflyt og kommunikasjon i en ny og til dels uklar organisasjon og krevende lokaliteter.

Fakultetet arbeider med ulike tiltak for å forbedre situasjonen:

- Samarbeid om oppbygging og styrking av KMDs studentdemokrati med faste møtepunkter
- Tydeliggjøring av organisasjonens administrative og faglige ansvarsområder
- Forutsigbarhet og konsekvente informasjonskanaler
- Studieadministrative og faglig årshjul som viser frister og forberedelser
- Bedre struktur i «ustrukturen» (studentarbeidsplasser)
- Nettsider og andre digitale løsninger der det kan være til hjelp, tilpasset fakultetets behov
- Det planlegges å følge dette opp med en intern undersøkelse som gjentas over en 3-4 års periode, for om mulig å kunne spore endringer av tiltakene eller nye utfordringer.
- KMD har levert en omfattende rapport om hvordan de vil følge opp Studiebarometeret. Rapporten har vært behandlet i LMU.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet melder at Studiebarometer er viktig i forhold til rekruttering og kvalitetsforbedring, og at lav svarprosent ved fakultetet gir utfordringer med å tolke

resultatene spesielt for små programmer. Fakultetet vil, i samarbeid med studentenes fagutvalg, jobbe målrettet for å få flere til å svare i neste runde.

Fakultetet har hatt konkret oppfølging mot studentene på masterprogrammet i energi for å identifisere forbedringstiltak rundt utfordringer som fremkom i undersøkelsen. Videre viser Studiebarometeret at fakultetet spesielt må følge opp arbeidslivsrelevans, studentmedvirkning og tilbakemelding til studentene. En nyopprettet arbeidsgruppe for generisk kompetanse i bachelorutdanningen ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet skal blant annet se på disse aspektene.

Det psykologiske fakultet følger opp Studiebarometeret med følgende tiltak:

- Videreføring av faste studentfrokoster mellom PSF og fakultetsledelsen
- Styrke studentenes medvirkning, og kontakten mellom institutt og fagutvalg, gjennom faste møter, evalueringsfrokost og representasjon i råd og utvalg
- Styrke tilhørighet og kontakt med fagmiljø gjennom lunsjmøter, pizzakveld og forskningsgruppeseminarer, blant annet gjøres det grep for å integrere masterstudenter i pågående forskning ved instituttene.

Det humanistiske fakultet gjennomførte i 2017 målrettede tiltak for å øke svarprosenten i Studiebarometeret. Det humanistiske fakultets resultater i Studiebarometeret var tema på fakultetslederkonferansen i februar og på Studieadministrativt seminar ved fakultetet i mars. Hoveddelen av fakultets studieprogrammer ikke er profesjonsutdanninger, noe som antagelig skaper et behov for synliggjøring av arbeidslivsrelevans. Instituttene har i dag flere tiltak på dette feltet. Det humanistiske fakultet har allerede flere godt etablerte praksisemner, og arbeider for å opprette flere. Fakultetet ønsker å innarbeide arbeidslivstematikk i utdanningsløpene, i samarbeid med ressursene hos Sammen.

I Studiebarometeret og Underviserundersøkelsen ser fakultetet også at lektorstudentene melder om at de har gode, studentaktive og varierte læringsformer. Her ser fakultetet en overføringsverdi til andre fag og emner. Lærerutdanningen har høy prioritet ved Det humanistiske fakultet, og alle institutt er involvert i denne, enten det er gjennom lektorprogram, PPU eller etter- og videreutdanning.

Alle fagmiljø ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet arbeider med oppfølging av Studiebarometeret, og resultatene fra denne undersøkelsen blir analysert både i faglige fora og i fakultets faste møter med studentorganisasjonene. En bekymring er at for mange studenter vurderer fagenes relevans for arbeidslivet som svak, og lavere enn i tidligere målinger. Dette arbeider fakultetet i samarbeid med instituttene med å forbedre.

Ved Det medisinske fakultet har arbeidet med oppfølging av resultater fra Studiebarometeret 2016 i stor grad blitt håndtert av programutvalgene. For oppfølging av Studiebarometeret 2017 har det blitt lagt opp til en mer fakultetsnær prosess som har omfattet et tettere samarbeid med studentorganisasjonene. Blant annet vil det bli sendt ut oppsummering av resultatene for alle program til studentene i programmene. Fakultetet noterer seg at noen av studieprogrammene

kommer svakere ut i forhold til andre sammenlignbare helseutdanninger. Fakultetet vil ha fokus på oppfølging av konkrete funn i undersøkelsen ved hvert studieprogram.

Fakultetenes innspill til fokusområder for utdanningsmeldingen

Tilrettelegging for praksis i studiene

Det juridiske fakultet skårer lavt på praksis i Studiebarometeret, og har iverksatt konkrete tiltak for å øke tilbudet. Et nytt praksisemne vil etter planen starte opp i 2019. I 2017 opprettet fakultetet et emne som kombinerer utveksling til Kina og studier der, med praksisopphold – også det i Kina. Fakultetet er i dialog med Maritime Bergen om opprettelse av praksisemne med noe større omfang enn det fakultetet har til nå. Det er i første rekke ressurs hensyn som begrenser disse tiltakene; det er neppe tvil om at praksisemner er ressurskrevende, ikke minst i etableringsfasen.

Studiene ved KMD er i hovedsak praksisnære og nært knyttet til den profesjonelle kunstarenaen. Eksempelvis gjennomføres studenters avgangseksamener som offentlige utstillinger eller konserter, og fakultetet har et tett samarbeid med kulturorganisasjoner og andre relevante aktører. I løpet av studiene deltar studenter i en rekke utstillinger, konserter og samarbeidsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt. Noen studieprogrammer har i tillegg egne praksisperioder definerte i kurskalenderen. For de teoretiske fagene ligger det muligheter i å nyttiggjøre seg nærheten til skapende og utøvende fag på fakultetet i større grad enn i dag.

Alle de nye sivilingeniørprogrammene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har et obligatorisk praksisemne i studieplanen. Institutt for biovitenskap tilbyr blant annet valgemnet *Yrkespraksis i biologi*, og fra 2018 et Internship kurs på UNIS. I forbindelse med arbeidet med en SFU-søknad, jobber Institutt for geovitenskap med et pilotprosjekt for innføring av bacheloroppgave eller internship. Arbeidsgruppen for generisk kompetanse skal blant annet komme med forslag til hvor og hvordan praksis kan inkluderes i alle bachelorprogram ved fakultetet.

Ved Det psykologiske fakultet legges det til rette for internasjonalisering i praksisstudier ved at studenter på flere programmer får gjennomført praksis i utlandet. For de helsefaglige utdanningene er fakultetet i kontinuerlig dialog med Bergen kommune om praksis i primærhelsetjenesten, særlig med tanke på forsterket deltakelse i TVEPS-samarbeidet. De eksisterende praksisoppleggene må følges opp i lys av Studietilsynsforskriften og UHR-prosjektet «Kvalitet i praksis».

For lærerutdanningene trengs mange flere praksisplasser som følge av flere tildelte studieplasser. Fakultetet vil arbeide for å legge til rette for flere avtaler og praksisplasser i Bergen om omliggende kommuner.

Det medisinske fakultet er i dialog med Bergen kommune om utvidet bruk av primærhelsetjenesten som praksisarena, særlig i sammenheng med Tverrprofesjonell læring (TVEPS). I tillegg ser fakultetet et behov for å følge opp våre eksisterende praksisopplegg i lys av Studietilsynsforskriften og UHR-prosjektet «Kvalitet i praksis». Kvalitetssikrede avtaler med alle praksissteder, samt mulig formalisering av veilederkompetanse er forhold som må adresseres. Relatert til praksis kommer spørsmålet om intern ferdighetstrening. Fakultetet har nylig fått ansatt leder og tre bistillinger ved

Medisinsk ferdighetssenter, som vil gi betydelig styrket ferdighetstrening. Det arbeides med mulighet for et studentdrevet apotek ved Haraldsplass diakonale sykehus for ferdighetstrening i farmasi.

Institutt for økonomi ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet hadde tidligere et eget praksisemne, men dette ble lagt ned på grunn av manglende ressurser. Instituttet foreslår en felles satsing på fakultetet for en praksisordning. Innen de nye studietilbudene ved Media City Bergen har det vært et særskilt fokus på tett oppfølging, prosjektbasert undervisning og et tett samarbeid med bransjen. Erfaringene er gode etter det første året, og både gjennomføring og studiepoengproduksjon er så langt svært god. I tillegg fikk dette instituttet utdanningsstrategiske midler i 2017 for å utrede et praksistilbud innen medievitenskap som en integrert del av masterprogrammet. Flere fagmiljø har integrert bedriftsbesøk i undervisningen for å synliggjøre relevansen av studiene i arbeidsmarkedet, bl.a. har Sosiologisk institutt et valgemenne med besøk til NAV, og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap har et bedriftsbesøk i sitt ex.fac emne.

Programevalueringer og revisjonsarbeidet i studieprogrammene

Det juridiske fakultet har en langvarig praksis for evaluering av alle obligatoriske emner hver gang de har vært gjennomført. Fakultetet har vedtatt å gå over til en treårig evalueringssyklus, og gå dypere inn i emnets egenskaper og deres funksjon i programmet. De mellomliggende årene vil evalueringen bli mindre omfattende, det vil primært være tale om en studentevaluering. Studieåret 2018-2019 vil være det første med en slik dypere treårig evaluering.

Fakultetet anser at deres to programmer og alle obligatoriske emner oppfyller kravene også i den nye studiekvalitetsforskriften. En stor del av spesialemnene gjør også det. Spesialemnene vil få en omfattende revisjon i tilknytning til studiereformarbeidet på fakultetet, herunder utforming av læringsmål og synliggjøring av sammenhengen mellom læringsmål, undervisning og prøving.

KMD melder at arbeidet med tilpassing og utvikling av studieporteføljen til formelle og kvalitative krav, har hatt høy prioritet siden sammenslåingen av det tidligere KHiB og Griegakademiet fra januar 2017. Fakultetet satte i gang en omfattende revisjonsprosess med mål om ferdigstilling i fakultetsstyret den 12. april, og implementering fra høsten 2018. Det har vært nødvendig å legge til rette for en prosess med rom for en hensiktsmessig avveining mellom formelle krav og faglige premisser. Fakultetets seks programutvalg har bl.a. deltatt på tre arbeidsseminarer under revisjonsprosessen, ledet av en prosjektgruppe. Arbeidet har bl.a. vist til kravene i departementets studiekvalitetsforskrift, og NOKUTs nye tilsynsforskrift. Ved det siste seminaret i slutten av januar ble revisjonsarbeidet presentert fra de respektive programstyrene.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet melder at studiestyret har for 2017 behandlet evalueringsrapporter for 15 studieprogram (6 bachelor, 9 master). Alle rapporter er lagt i Studiekvalitetsbasen. Våren 2018 skal det behandles 6 programevalueringer (2 bachelor, 4 master). Da er alle fakultetets studieprogram evaluert etter planen for 2014-2017. Erfaringer fra arbeidet i denne fireårsperioden skal nå vurderes før en ny evalueringsplan blir satt i verk.

Revisjon av studieprogrammene ble gjennomført etter planen i fjor og et sluttnotat ble levert. Nå planlegges en gjennomgang av vurderingsformer for å se om de valgte formene vurderer læringsutbyttet. Fakultetet planlegger også en omlegging av bachelorutdanningen med økt fokus på generiske ferdigheter, og har i den forbindelse opprettet en arbeidsgruppe som skal komme med forslag til hvilke grunnleggende ferdigheter og læringsutbytter alle studenter ved fakultetet bør tilegne seg gjennom bachelorstudiet.

Ved Det psykologiske fakultet har alle studieprogrammer ved fakultetet blitt gjennomgått i lys av NOKUTs nye tilsynsforordning. Målet for gjennomgangen har vært å sikre godt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser, undervisning, læringsaktiviteter og vurderingsformer. Videre har det blitt gjennomført programsensorevalueringer etter bestilling, og studentevalueringer etter mal av Deltakende evaluering. Revisjonen av semester 8 og 9 ved psykologstudiet, samt masterstudiet i psykologi, implementeres høsten 2018 som følge av evalueringene. I forbindelse med implementering av ny rammeplan har PPU-studiet blitt evaluert og revidert, og det er ventet at det blir gjennomført en helhetlig evaluering av Profesjonsstudiet i psykologi i 2018-2019.

Ved Det medisinske fakultet har det ikke vært gjennomført programevalueringer i 2017 utover det løpende arbeidet fra fakultetets åtte programsensorer. Revisjon av alle fakultetets programbeskrivelser ble ferdigstilt ved nyttår 2017, og instituttene gikk i februar 2017 i gang med å revidere emnebeskrivelsene. Mye av dette arbeidet er gjennomført, men fakultetet ser at det mangler revisjon av en del emner, særlig i farmasi- og ernæringsstudiene. Fakultetet er i dialog med de aktuelle instituttene om å ferdigstille revisjon for utestående emner innen kort tid.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har i revisjonsprosessen hatt en grundig gjennomgang av alle studieprogram og kontrollert at de fyller kravene i kvalifikasjonsrammeverket og at alle deskriptorene er omtalt. De aller fleste emner er også utformet i henhold til tredelingen i kvalifikasjonsrammeverket og minst to av tre kategorier er representert her. Alle studieprogram omtaler «yrkesvegar» og «kva kan du bli», samt at alle program har muligheter for utveksling som er tydeliggjort i programbeskrivelsene.

Når det gjelder øvrige programevalueringer, har Det samfunnsvitenskapelige fakultet mottatt 11 programsensorrappporter for 2017 og venter på 5 som er litt forsinkede. Til sammen vil vi få 16 rapporter for totalt 18 studieprogram for 2017. Fakultetet har våren 2018 oppnevnt 31 nye programsensorer skal fungere fra og med våren 2018 til og med høsten 2021.

Det humanistiske fakultet la i 2017 ned et stort arbeid med program- og emnebeskrivelser i forbindelse med programporteføljeprojektet HF2018. Arbeidet besto i en systematisk gjennomgang av emneporteføljen i de involverte programmene. Prosessen var koordinert av fakultetet i samsvar med Utdanningsutvalgets plan for oppretting av nye program. Det ble arrangert seminar om oppretting av nye studieprogram der læringsutbyttebeskrivelser og sammenhenger mellom læringsutbyttebeskrivelser, læringsformer og vurderingsformer var sentrale tema. Alle berørte program og emner fikk tilbakemeldinger på bl.a. samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser og arbeids- og vurderingsformer fra fakultetet. I tillegg ble det gitt tilbakemeldinger fra den sentrale programopprettingskomiteen, i dialogmøter med alle fagmiljøene. Fakultetet var i jevnlig kontakt med instituttens studieadministrasjon og undervisningskoordinatorer. Arbeidet har bidratt til en verdifull oppbygging av kompetansen knyttet til kvalifikasjonsrammeverket og studieprogramdesign hos undervisningsledelse og administrasjon.

Fakultetenes oppfølging av Handlingsplan for EVU

Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet har per i dag ett EVU-tilbud. Det er et emne som introduserer flere relevante juridiske fagområder for ikke-jurister. Takket være en engasjert emneansvarlig, og i samarbeid med Dragefjellet lærings- og formidlingssenter, har fakultetet lyktes med å skape et godt digitalt tilbud i dette emnet. Prosjektet har fått midler fra Norgesuniversitetet og designet fungerer som pilot og modell for andre emner ved UiB. Fakultetet, i samarbeid med Sogn og Fjordane

fylkeskommune, har også under utvikling et emne der målgruppen er saksbehandlere i kommunal sektor.

Fakultetet melder at også på dette feltet er det knappe personalressurser som representerer flaskehalsen.

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD)

Ved KMD har handlingsplanen vært oppe i fakultetets utdanningsutvalg (UU-KMD 07/18). Fakultetet har startet med kartlegging av eksisterende EVU-arbeid. KMD ser at implementering av EVU- krever en definert fagadministrativ kompetanse, i samarbeid med SAs kontor for etter- og videreutdanning.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har høy EVU-aktivitet som er rettet mot skoleverket. Matematisk institutt og Skolelaboratoriet er hovedaktører, mens andre institutt blir involvert i ulike deler av aktiviteten. Institutt for fysikk og teknologi har tilbudt to emner innen risikoanalyse og HMS-arbeid. Institutt for geovitenskap har hatt en kurspakke med fire EVU-emner for lærere, men grunnet begrenset interesse vurderer instituttet nå å endre på tilbudet.

Det psykologiske fakultet

Det psykologiske fakultet har de siste årene arbeidet systematisk for å bygge opp og vedlikeholde en attraktiv EVU-portefølje. Det ble i 2017 startet et arbeid med en langtidsplan for etter- og videreutdanning ved fakultet. Dette arbeidet vil fortsette i 2018, når den nye ny handlingsplan for Etter- og videreutdanning ved Universitetet i Bergen blir vedtatt. Fakultetet har opprettet et nytt EVU-kurs i 2017, og har planer om å opprette ytterligere ett kurs i 2018. Det er et mål at alle etter- og videreutdanningsemner ved fakultetet inkluderer digitale element i undervisning, vurdering og evaluering. Det er gjort mye arbeid for å digitalisere EVU-emner i 2017 og dette arbeidet vil nye emner kunne dra nytte av i 2018. Institutt for pedagogikk skal tilsette en førsteamanuensis for å følge opp kompetanseløftet for lærere i ungdomsskole og videregående skole, og er i gang med å utvikle en portefølje som retter seg spesifikt mot denne satsingen.

Det medisinske fakultet

Det medisinske fakultets sin portefølje innen etter- og videreutdanning kan grovt sett inndeles i tre: Erfaringsbaserte master i helseledelse, spesialistutdanningen i odontologi, samt enkeltkurs for manuellterapeuter. Spesialistutdanningen for leger har blitt overtatt av de regionale helseforetakene, og fakultetets deltakelse i denne fases gradvis ut.

Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi er rettet mot å gi ledere i helsesektoren et kompetanseløft, og er i den forstand i harmoni med delmål B av universitetets EMU-strategi. Dette faglige tilbudet har blitt styrket med et kurs innen helse-IKT, der bruk av bl.a. kvalitetsregistre og sektorspesifikke dataverktøy står sentralt. Dette skjer i samarbeid med en rekke aktører innen IKT-feltet i helsesektoren. Ingen av fakultetets programtilbud er undervisningsfag i skolen, men dets fagpersoner er delaktige i f.eks. faglig-pedagogisk dag.

Det humanistiske fakultet

Det humanistiske fakultet har også i 2017 fulgt opp denne handlingsplanen på alle områder. Alle fakultetets institutter er involvert i tilbudene omtalt under.

Innsatsområde A, UiB satser på skolen: Ved Det humanistiske fakultet er det flere fag som særlig dekker dette innsatsområdet, både som forlengelse av tilbud vi har hatt i lang tid og innenfor den nasjonale satsningen Kompetanse for kvalitet. Nordisk har sitt nettbaserte årsstudium i nordisk språk og litteratur, samt Prisme som er et videreutdanningstilbud rettet mot lærere i norsk språk for barn og voksne med et annet morsmål. I 2017 tilbød Prisme også en spesialisering i undervisning rettet mot enten barn eller voksne. I 2018 vil det starte opp et nytt videreutdanningstilbud i historie- og religionsdidaktikk for lærere, særlig rettet mot praksislærere i skolen, noe som vil heve didaktikk-kompetansen i skolen samtidig som det vil styrke lærerutdanningen. Kompetanse for kvalitet-kurs i spansk ble tilbudt første gang 2017, og det videregående kurset tilbys våren 2018. Fakultetet har dessuten de etablerte erfaringsbaserte masterprogrammene i undervisning (norsk og engelsk). Høsten 2017 startet nettarabisk og fortsetter med et videregående kurs i 2018. Fakultetet har også nett-tilbud i kinesisk.

Innsatsområde B, UiB satser på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet: I 2017 har de etablerte tilbudene for Sykepleierforbundet og museumssektoren gått som planlagt. Ved behov kan emnene Etik for helsearbeidarar og Forskningsetikk tilbys. Se også HERMOD under neste punkt.

Innsatsområde C, UiB skal tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder: Emnet *HERMOD: Kommunikasjon av forskning, kultur og forvaltning* ble utviklet i 2017 og starter i 2018. Emnet er rettet mot arbeidstakere som jobber med kommunikasjon innenfor UiBs strategiske profilområder.

Innsatsområde D, UiB skal videreutvikle etterutdanningstilbudet: Det humanistiske fakultet er alltid godt representert på Faglig-pedagogisk dag, så også i 2017. Det ble dessuten arrangert en egen fagdag for fremmedspråklærere i samarbeid med fagnettverket for VGS i Hordaland. Dagen var godt besøkt med over 100 påmeldte lærere som ga gode tilbakemeldinger. Som nevnt under A er Prisme under videre utvikling, og det er også utviklet et nytt tilbud i didaktikk for lærere.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

I to omganger har Det samfunnsvitenskapelige fakultet lyst ut strategiske midler til satsing på etter- og videreutdanning, noe som har resultert i flere nye tilbud. Institutt for sosialantropologi tilbyr for første gang emnet «Flerkulturell forståelse og kommunikasjon» denne våren. Det er stor etterspørsel og emnet vil bli tilbudt på nytt våren 2019. I tillegg tilbyr Sosiologisk institutt til høsten emnet «Velferdsstaten og det flerkulturelle Norge» som en oppfølging til dette emnet. Disse instituttene er nå i dialog med om å utvikle en erfaringsbasert master med utgangspunkt i disse emnene med planlagt oppstart vår 2018.

Institutt for informasjons- og medievitenskap har under utarbeidelse tre nye videreutdanningstilbud på fem studiepoeng hver innen praktisk retorikk, strategisk kommunikasjon og retorisk analyse med planlagt start 2019. Institutt for sammenliknende politikk har en erfaringsbasert master i demokratibyggning som er knyttet til UiBs strategiområde for samfunn. Instituttet har også fra høsten 2017 tilbudt emnet SAMPOL610 Business and Human Rights i samarbeid med Raftostiftelsen og Institute for Human Rights. Institutt for administrasjon- og organisasjonsvitenskap har tegnet ny kontrakt med LO STAT fram til 2021 og er i forhandlinger med ADDISCO for utvikling og videreføring av AORG606 Teknologiledelse fra kontraktens utløp i 2019. Instituttet er i dialog med UiB Videre for å undersøke muligheter for flere tilbud. Institutt for geografi har i 2017 arbeidet med å utvikle et EVU tilbud innen Geografiske informasjonssystemer (GIS) som et romlig analyseverktøy. Høsten 2018 vil kurset markedsføres og det planlegges oppstart våren 2019.

Fakultetenes oppfølging av Handlingsplan for utdanningskvalitet

Det juridiske fakultet

Innsatsområde A: UiBs studieprogram skal ha høy kvalitet, være relevante og

Det juridiske fakultet anser at de – som tilbyder av et profesjonsstudium – oppfyller mer enn minimumskrav innenfor alle delmålene her. Fakultetet arbeider med en studiereform som tar sikte på å oppfylle ytterligere ambisjoner, herunder en ikke ubetydelig faglig heving av spesialiseringsdelen av studiet, med utvidet tilbud om arbeidslivspraksis. Dragefjellet lærings- og formidlingscenter representerer en betydelig ressurs med hensyn til digitalisering.

Innsatsområde B: Studenter og ansatte som aktive og likeverdige deltakere i læringsfellesskap.

I Studiebarometeret 2017 gir studentene ved Det juridiske fakultet uttrykk for tilfredshet med «Kunnskap om vitenskapelig arbeidsmetode og forskning» i overensstemmelse med gjennomsnittet for rettsstudier (3,2). For «Egen erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid» er scoren lav: 2,4 mot gjennomsnitt på 2,6. Fra høsten 2017 etablerte fakultetet for første gang en forskerlinje. JUS397 Masteroppgave forskerlinje (60 studiepoeng). Prosjektet er utviklet i tett integrasjon med NFR og med støtte fra UiB. Dette første året har fakultetet fem studenter på emnet. De vil oppnå en spesialisering som angis på vitnemålet.

Innsatsområde C: Utdanningsledelse.

Erfaring og refleksjoner knyttet til utvikling av undervisning ved Det juridiske fakultet har fått større betydning ved ansettelse de senere årene. Fakultetets studieutvalg har også rollen som programstyre for fakultetets studieprogram. Dermed har all utvikling en god forankring. I videreutvikling av emner og i arbeidet med å øke undervisningskvaliteten har fakultetet stor tro på å vise frem de gode lokale eksemplene og at underviserne samarbeider tettere. Etter fakultetets studiekvalitetsseminar i januar 2017 har f.eks. de emneansvarlige på første studieår inngått ett tettere samarbeid enn tidligere, delvis knyttet til prosjektet Bedre språk, bedre jurister.

Innsatsområde D: Gode system og infrastruktur.

Det juridiske fakultet har klare ønsker om at lokalene i større grad skal legges til rette for varierte, studentaktive læringsaktiviteter. Fakultetet har meldt inn auditorium 4 til UiB sitt sentrale pilotprosjekt. Gitt gjeldende rammebetingelser, anser fakultetet at det har relativt gode løsninger på dette området. Fakultetet har også en klar oppfatning om at studentene er godt i stand til å nyttiggjøre seg det tilbudet som fins. Særlig med hensyn til digital infrastruktur og digitale ressurser anser fakultetet at det er godt rustet, og at studenter gjør seg nytte av det som tilbys.

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD)

UiBs handlingsplan for utdanningskvalitet har vært oppe i fakultetets utdanningsutvalg (UU-KMD 08/18). Det er nedsatt en gruppe som arbeider med implementering og tilpassing av planen til KMDs portefølje. Gruppen vil også gjennomgå UiBs felles *reglement for opptak, studier, vurdering og grader* og foreslå endringer som tar høyde for de utøvende og skapende kunstfagenes undervisningsformer, emner- og vurderingsformer. Fakultetets strategiplan som vedtas i løpet av våren vil gi retning til videre arbeid med studiekvalitet, gjennom definerte tiltak i kommende handlingsplan.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har ikke behandlet handlingsplanen for kvalitet, men studiestyret har hatt den opp til orientering. Av de tiltakene som UU har prioritert spesielt, har fakultetet allerede innført en meritteringsordning og har ansvaret for *Prosjektet: Kompetansedeling for studenters suksess*.

Mandatet for arbeidsgruppen for generisk kompetanse i bachelorutdanningen dekker mange av tiltakene i handlingsplanen. Her kan det nevnes integrering av praksis og næringslivskontakt, og IKT og programmering. Arbeidsgruppen for innovasjon og nyskaping skal bl.a. se på innovasjon i utdanning.

Det psykologiske fakultet

Det psykologiske fakultet har satset på utvidelse av tilbud om engelskspråklige emner, praksisemner og delstudier i utlandet i master- og profesjonsutdanningene, ikke minst økt tilbudet om praksis i utlandet. I 2018 vil fakultetet se på muligheten for å implementere aktiv avmelding av delstudium i utlandet i ett eller flere studieprogram.

I 2016 og 2017 har fakultetet jobbet med innføring av mal og retningslinjer for sensorveiledning for eksamen. Dette arbeidet vil fortsette i 2018. Fra og med høsten 2017 er 100 % av skoleeksamensavviklingen ved fakultetet gjennomført digitalt. Fakultetet har også signalisert til UiB sentralt at psykologutdanningen og logopedi-utdanningen er interessert i å innføre stasjonsbaserte kliniske eksamener (OSKE), som medisin- og farmasistudiene har gode erfaringer med.

Det vil i løpet av 2018 utredes hvordan fakultetet skal utvikle og implementere et meritteringssystem for fremragende undervisere og fremragende undervisningsmiljøer. Fakultetet viser for øvrig til følgende tidligere nevnte tiltak:

- Samkjøring av programbeskrivelser opp mot NKR/Tilsynsforskriften
- Integrering av masterstudenter i forskningsmiljøer
- Faglig-sosiale møter mellom studenter, fagmiljø og ledelse
- Sammen-kurstilbudet for økt tilhørighet, studiemestring og karriereplanlegging
- Mentorveiledning av lavere grads studenter

Det medisinske fakultet

Prioriterte tiltak i 2018 for oppfølging av UiBs handlingsplan for utdanningskvalitet er som følger:

- Styrke fakultetets Enhet for læring med ytterligere ressurser – noe som bedre vil legge til rette for å utvikle undervisningsformer, vurderingsformer og pedagogisk opplegg for alle studieprogram ved fakultetet.
- Utvikle mentorordningen for medisinstudiet
- Sikre at alle fast tilsatte undervisere har pedagogisk basiskompetanse, og etablere opplæring for dem som ikke har et slikt tilbud gjennom UNIPED.
- Øke bruken av digitale plattformer for læring og vurdering
- Utrede muligheten for lønnsinsentiver og meritteringsordninger for fremragende undervisere
- Formulere mandat for utdanningsledere ved instituttene for å styrke denne rollen

Det humanistiske fakultet

Fakultetet vil ha fokus på tydelig utdanningsledelse som en viktig del av kvalitetsarbeidet. Fakultetet anser studentmedvirkning i utforming og styring av programmene som svært viktig. Fakultetet er i dialog med HSU om prioritering av midler som er satt av til tiltak for bedring av gjennomstrømming og mot frafall.

Gruppemottak av studentene i studiestartuken vil fortsatt prioriteres for å legge til rette for en best mulig studiestart, et trygt sosialt miljø og tilhørighet fra studentenes første dag på studiet.

Fagene tysk og religionsvitenskap er med i pilotprosjektet Aktiv avmelding av utveksling for å få flere studenter til å reise på utveksling.

Arbeid med utvikling av meritteringsordning for undervisning er i gang og vil utlyses med sikte på tildeling første gang våren 2019.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det ble i 2017 satt av utdanningsstrategiske midler til bruk for å utvikle studiekvalitet og -tilbud i fagmiljøene, særskilt rettet mot tiltak for økt gjennomføring og tettere studentoppfølging, praksis i utdanningene, etter- og videreutdanning og overførbare rekrutteringstiltak. Fakultetet vil fortsette ordningen med utdanningsstrategiske midler for å stimulere til god studiekvalitet og studietilbud med høy relevans. Alle fagmiljø har et tett og godt samarbeid med fagutvalgene.

Fakultetet har gode ordninger for mentorordning som vil bli videreført og alle fagmiljø arbeider videre med varierte undervisnings- og vurderingsformer og digitalisering av undervisning. Fakultetet arbeider med å utvikle flere studietilbud innen IKT, med høy arbeidslivsrelevans. Samtidig er bedre IKT-opplæring i alle studieprogram er en satsing for fakultetet fremover. Fakultetet sender i disse dager ut på høring et forslag til meritteringsordning som vil bidra til å anerkjenne både undervisere og undervisningsmiljøer som i spesielt høy grad bidrar til å heve kvaliteten i undervisningen. Gjennom at undervisning i vid forstand anerkjennes og får ekstra oppmerksomhet, vil ordningen kunne bidra til at arbeidet med undervisning videreutvikles og mer fremragende kvalitet skapes.

Opprettelse og nedleggelse av studieprogram

Fakultetene har ansvar for forvaltning av emneporteføljen, mens universitetsstyret har ansvar for programporteføljen. For studieprogrammene fastslår Kvalitetshandboka følgende prosedyre:

- Forslag til endring i programporteføljen fremmes i utdanningsmeldingen
- Utdanningsutvalget behandler søknadene om endring i programporteføljen etter fakultetenes tidsfrist.
- På bakgrunn av utdanningsutvalgets anbefalinger fatter universitetsstyret endelig vedtak om endring i programporteføljen.

Kravene til dokumentasjon og begrunnelser i søknader om oppretting av nye studier ble i år 2015 utvidet og skjerpet sammenliknet med tidligere år. Dette ble gjort for å styrke studiekvaliteten og for å være i samsvar med NOKUTs dokumentasjonskrav ved akkreditering av studier.

Kravene medførte mye arbeid for fakultetene og fagmiljøene. Søknadene var grundige og inneholdt mye verdifull informasjon og dokumentasjon, noe som ga et bedre beslutningsgrunnlag for oppretting enn tidligere. Samtidig ble det besluttet at enkelte innmeldte studieprogram ikke ble opprettet i 2016 grunnet mangler eller manglende avklaringer.

Følgende studier er planlagt opprettet i 2019

- Integriert masterprogram i Philosophy, Politics and Economics
- Masterprogram i helse og samfunn
- Integriert lektorutdanning innen sosiologi
- «PPU i utøvende musikk/kunst og design» (navnet er ikke klart)

Følgende studier er planlagt nedlagt i 2019

- Masterprogram i helsevitenskap
- PPU i utøvende musikk
- PPU i kunst og design

Endringer i programtilbudet kan innebære etablering av reelt nye utdanninger, eller være tekniske omlegginger av studieretninger til studieprogram eller omvendt, som ikke innebærer reelle endringer i studietilbudet.

Insentivmidler for kvalitet og gjennomføring i studiene

Den gjeldende insentivordningen for studiekvalitet ble opprettet av Utdanningsutvalget i 2016, og retningslinjene og den første runden med søknader og tildelinger var i 2017. I retningslinjene og utlysningen for 2017 heter det at det kan søkes til pilotprosjekter for utvikling av meritteringsordninger for undervisning, herunder evaluering av søknader, samt insentivtiltak som er i overensstemmelse med årets fokusområder. I 2017 var dette:

- Tiltak som bidrar til økt studentgjennomstrømming.
- Tiltak som gir god sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene på den ene siden, og undervisnings- og vurderingsformer (herunder praksis), på den andre siden.
- Tiltak for god undervisning og vurdering ved hjelp av digitale verktøy.

Det ble satt av 1,5 millioner til formålet. Av dette var 100 000 kroner til Ugleprisen. 15 søknader kom inn, med en samlet søknadssum på ca 2,45 millioner. En komité bestående av viserektor for utdanning, to visedekaner og en studentrepresentant vurderte søknadene og ga innstilling til Utdanningsutvalget. Seks av søkerne fikk tildelt midler, til sammen like under 1,3 millioner. Komitéen, med tilslutning fra Utdanningsutvalget, bemerket at flere av søknadene hadde svakheter, og pekte særlig på disse forholdene:

- Budsjetteringen bør bli tydeligere, og vise klart hva midlene skal gå til.
- Søknader om frikjøp fra faste undervisningsstillinger bør kun skje unntaksvis.
- Redegjørelsen for utviklings- og spredningspotensial bør skjerpes.

Ugleprisen

Ugleprisen er UiBs interne pris for utdanningskvalitet. Den har vært delt ut hvert år siden 2006, med unntak av 2016, grunnet omlegging av utdelingstidspunkt. Vinneren, ev. vinnerne, blir nominert til Kunnskapsdepartementets pris for utdanningskvalitet, som tre tidligere vinnere har mottatt. Prismidlene er på 100 000 kroner.

I 2017 kom det inn fem nominasjoner, fra fire fakultet. En komité, bestående av viserektor for utdanning, to utdanningsdekaner og en student, vurderte nominasjonene og ga innstilling til Utdanningsutvalget.

Vinneren ble «Occupational Health in Developing Countries», en MOOC ved Senter for internasjonal helse, Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Det medisinske fakultet. I komitéens begrunnelse, som Utdanningsutvalget sluttet seg til, ble det lagt vekt på at

- MOOC-en er innovativ, med stor overføringsverdi
- Den tar i bruk fleksible og digitale undervisningsformer, og bidrar til internasjonal profilering av UiB
- Læringsutbyttet kan bidra til å fremme helse og redde liv
- Responsen fra deltakerne har vært meget god, og universiteter i en rekke land har vist stor interesse

I 2017 ble prisen delt ut ved åpningen av det akademiske året i august, sammen med Læringsmiljøprisen.

Læringsmiljøet og arbeidet i læringsmiljøutvalget

Læringsmiljøutvalget (LMU) er et lovpålagt organ, med medlemmer oppnevnt av universitetsstyret. Utvalget skal, sammen med en rekke andre aktører, bidra til at studentenes læringsmiljø blir fullt forsvarlig, og til stadig utvikling av læringsmiljøet. Med virkning fra starten på den nye funksjonsperioden sommeren 2017 ble det vedtatt flere endringer som har betydning for utvalgets arbeid. En er at IT-avdelingen fikk et fast medlem (tidligere fast observatør), og at tallet på studentmedlemmer ble øket med én. Videre ble definisjonen av læringsmiljø utvidet, slik at den i mandatet nå har fem dimensjoner:

- Fysisk læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø
- Organisatorisk læringsmiljø
- Pedagogisk læringsmiljø
- Digitalt læringsmiljø

I 2017 har utvalget hatt seks møter, og behandlet 52 saker. Alle møtene blir arrangert på fakultetene (inkludert Universitetsbiblioteket), og kombineres med befaring og dialogmøter med studenter og ansatte. Noen saker som har hatt særlig fokus gjennom året, har vært:

- Si Fra-prosjektet. Si Fra et digitalt verktøy som skal gjøre det enkelt og trygt for studenter å melde fra om forhold som angår læringsmiljøet. Dette gjelder forhold av ulik art og alvorlighetsgrad, så vel mellommenneskelige som bygningsmessige og annet. Si Fra ble satt i drift fra årsskiftet 2017/2018.
- Studiestart og fadderuken. Dette er viktige saker for LMU hvert år. Utvalget har vedtatt tildeling av midler til fadderarrangement, og mottatt rapport om bruken av midlene.
- Ruspolicy. Det finnes en rusmiddelpolitikk for ansatte fra før, men ikke for studenter. Det som er foreslått fra LMU, er en felles policy for ansatte og studenter, men med til dels nokså

ulike «menyer» for tiltak. Behandlingen i relevante organer mellom arbeidstakere og arbeidsgiver er ennå ikke ferdig.

- LMU har mottatt klager fra alle fakultetene, samt fra HMS-avvikssystemet (avvik som involverer studenter). Tilbakevendende tema er luftkvalitet og temperatur, der noen bygg peker seg ut, så som Auditoriefløyen på MN-fakultetet; organiseringen av undervisning; timeplanvansker; støy og for få stikkontakter. Fakultet for kunst, musikk og design har vært i en ekstraordinær situasjon i 2017, både på grunn av overgangen til UiB og innflytting i nybygget som huser instituttene for kunst og design. Når det gjelder saker fra HMS-avvikssystemet, er det som vanlig kutt- og stikkskader som utgjør den største gruppen. Dette håndteres i henhold til veletablerte og fungerende rutiner.
- Læringsmiljøprisen for 2017 ble tildelt Mathilde B. Sørensen ved Institutt for geovitenskap. Juryen trakk i sin begrunnelse særlig fram at hun har vært sentral i å få etablert emnet Geov217 Geofarer. Her belyses samfunnsperspektiver rundt geofarer, særlig skred og ras, tsunamier og jordskjelv. Ved å trekke inn hvordan forhold som økonomi, utdanning og helse påvirker omfanget av geofarer, oppmuntres studentene til å reflektere over mange aspekter ved faget, og forholdet mellom faget og samfunnet ellers. Helheten i Sørensens engasjement styrker både det pedagogiske og psykososiale læringsmiljøet på instituttet, og flere av tiltakene har klar overføringsverdi til andre miljøer.
- Det årlige fellesmøtet mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget ble arrangert 16. februar. Temaet var Mobbing og trakassering – Status og utfordringer.

Oppsummering og prioriteringer 2018-2019

Med basis i det nye finansieringssystemet intensiveres fokuset på kandidatproduksjon / gjennomføring, noe som igjen betyr økt innsats for å øke hvert enkelt students studiepoengproduksjon. UiBs strategiplan legger også vekt på gjennomføring, og innen fire år skal andelen som gjennomfører bachelorprogrammene ha økt. På mastergrad skal den ha økt til 80 prosent.

Dette gjør det helt nødvendig å tiltrekke de mest motiverte studentene, og foreløpige analyser viser at det er en klar sammenheng mellom høy gjennomføring og gode snittkarakterer fra videregående skole på den ene siden, og høy gjennomføring og primærserstatus på den andre.

Gitt at UiB har åpne studier på bachelornivå og det faktum at vi stadig øker tilbudssiden, blir fakultetenes tiltak mot frafall og for økt gjennomføring helt essensielt også framover. Foreløpige analyser ved UiB indikerer at iverksatte tiltak ikke har signifikant effekt på studiepoengproduksjonen, noe som peker i retning av at tiltakene bør intensiveres og flere tiltak iverksettes. Et aktuelt tiltak vil være å bygge ut mentorordningen slik at alle studenter har tilbud om mentor, kombinert med å se på muligheter for å gjøre mentorordningen mer attraktiv for studentene å bruke. I tillegg er intensjonen bak flere av tiltakene i vår handlingsplan for kvalitet i utdanning, at disse skal ha en positiv effekt på studiepoengproduksjon og gjennomføring ved at de stimulerer studentene til aktiv læring gjennom hele semesteret.

Samtidig viser det seg at produktiviteten gjorde et hopp fra 43 studiepoeng per student til 44,6 fra 2016 til 2017. Dette må kunne betegnes som en god utvikling, og er på nivå med NTNU, som tradisjonelt har hatt større studiepoengproduksjon per student enn UiB. Økt studiepoengproduksjon per student vil derimot ikke slå ut umiddelbart som økning i kandidatproduksjon, noe som understreker behovet for å opprette vedvarende fokus på rekruttering, frafall og gjennomføring.

Det overordnede prinsippet for utdanningene ved Universitetet i Bergen er å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet, og i den forbindelse må det nevnes at i 2016-2017 ble det gjennomført endringer i UH-loven, kvalitetsforskriften og studietilsynforskriften. I tillegg kom Stortingsmelding nr. 16 (16-17) Kultur for kvalitet i høyere utdanning i januar 2017. Stortingsmeldingen og forskriftsendringene legger viktige premisser for arbeidet med utdanningskvalitet framover. For å følge opp forskriftsendringer og Stortingsmeldingen, ble UiBs handlingsplan for kvalitet i utdanning utarbeidet våren 2017. Denne ble vedtatt i Universitetsstyret i juni 2017.

"Vi lærer" lyder overskriften på innledningen i UiBs handlingsplan. Den presiserer delmål, ansvar og tidsrammer innenfor fire innsatsområder:

- UiBs studieprogram skal ha høy kvalitet, være relevante og forskningsbaserte
- Studenter og ansatte som likeverdige deltakere i læringsfellesskap
- Utdanningsledelse
- Gode system og infrastruktur

Planen er ambisiøs, og plasserer eksplisitt ansvar på alle nivå i organisasjonen, med særlig vekt på at UiB skal arbeide systematisk for å ha helhetlige studieprogram med godt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser, undervisning, læringsaktiviteter og vurderingsformer. Det er derfor viktig at vi fortsetter med vårt arbeid med gjennomgang av studieplaner / studieprogram.

Videre må arbeidet med å opprette meritteringsordninger videreføres slik at gode undervisere og undervisningsmiljøer anerkjennes. Per 2017 var det kun MN som hadde etablert en slik ordning.

Når det gjelder internasjonalisering, har UiBs strategiplan som mål at innen 2022 så skal minst 40 prosent av kandidatene ha et utvekslingsopphold som en del av graden sin. Ifølge Tilstandsrapporten 2016 hadde UiB høyest andel kandidater med utveksling i 2015 (28%), mens snittet for universiteter var 17 % i 2015. Andelen økte til 31 % i 2016, og dermed var målet om andel på minst 30 % fra forrige strategiplan oppnådd. Men i 2017 falt andelen tilbake til 27%, 13 prosentpoeng lavere enn dagnes strategimål. I tillegg forverres ubalansen mellom inn- og utreisende; i 2013 utgjorde våre utreisende studenter 44 % av alle studenter på utveksling mens i 2017 var denne andelen 35 %.

UiB har et mål om å øke volumet og kvaliteten på lektorutdanningen som helhet. Arbeidet med dette målet videreføres i 2018. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal komme med forslag til bedre ressursutnyttelse, insentiver og strukturelle endringer som kan gi økt kvalitet og gjennomstrømning i lektorutdanningen. Arbeidsgruppen skal levere rapporten sin i første halvdel av 2018, med sikte på at foreslåtte tiltak skal vedtas og iverksettes samme år. I tillegg inngås det i 2018 en intensjonsavtale om etablering av utdannings- og forsknings samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Hordaland fylkeskommune (HFK) og Bergen kommune (BK). Avtalen forplikter partene til et tett samarbeid, og til å sikre inngåelse av flere bindende og underliggende avtaler. Det gjelder for eksempel rammeavtale om praksisopplæring som del av praktisk-pedagogisk utdanning og 5-årig lektorutdanning, universitetsskoleavtaler og partnerskoleavtaler.

Når det gjelder EVU, gikk planperioden for handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 ut i 2017. Iflg planens 4 innsatsområder skulle UiB;

1. satse på skolen
2. satse på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet
3. tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder
4. videreutvikle etterutdanningstilbudet

Målsettingen for handlingsplanen og tilhørende tiltaksplan er i stor grad oppfylt i løpet av 2017 når det gjelder punktene 1,2 og 4, og det har i perioden vært en positiv utvikling med hensyn til antall emner, antall studenter og inntjening. Det har i 2017 vært særlig satset på digitalisering av EVU. UiB Videre arbeider sammen med andre fagmiljø innenfor UiBs nye Læringslab, lokalisert i kunnskapsklyngen Media City Bergen. Det er gitt stimuleringsmidler til mange fagmiljø for utvikling av nye emner, til digitale elementer i eksisterende emner og til utvikling av rene nettkurs. Fagmiljø har også blitt tildelt enkelt opptaksutstyr for å kunne jobbe med digitalisering på egen hånd, med hjelp, støtte og rådgivning fra UiB Videre og Læringslab. Dette bidrar effektivt til utvikling og styrking av EVU-porteføljen. I 2017 har det derimot ikke lyktes å arbeide med å utvikle porteføljen til i enda større grad å kunne tilby EVU innen UiBs strategiske satsningsområder (punkt 3) og innenfor de ulike klyngesatsingene til UiB. Denne prioriteringen videreføres derfor til ny planperiode. Ny handlingsplan for etter- og videreutdanning for UiB for 2018-2022 behandles i Universitetsstyret i februar 2018.

Denne planen skal legge føringer for det videre arbeidet med EVU.